

Reactienota NRD

Ruimtelijk Ontwikkelperspectief Smallerland (ROP)

Opgesteld door: projectteam ROP

Februari, 2026

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
Aanleiding en doel van deze reactienota	3
Van participatie naar onderzoek	3
De NRD en het raadsvoorstel	3
Het advies van de Commissie m.e.r. en ingekomen zienswijze	4
Inhoud van deze reactienota	4
2. Reactie op de zienswijze van de Samenwerkende Dorpen Smallingerland	5
2.1 Samenvatting van de zienswijze	5
3. Reactie op het advies van de Commissie m.e.r.	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.1 Onderbouwing doelstellingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2 Scenario Lelylijn	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3 Alternatieven energie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.4 Alternatieven bedrijventerrein	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.5 Integrale aanpak	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.6 Overige adviezen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1. Inleiding

Aanleiding en doel van deze reactienota

Voor u ligt de reactienota op het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) en de zienswijze die is ingediend tijdens de terinzagelegging van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief (ROP) Smallingerland.

Het ROP beschrijft hoe de gemeente Smallingerland ruimte wil geven aan de grote opgaven op het gebied van wonen, werken en energie tot 2050. Het ROP wordt uiteindelijk vastgesteld als (vrijwillig) Omgevingsprogramma onder de Omgevingswet. Voor het vaststellen van een omgevingsprogramma zijn twee onderdelen verplicht: een participatieproces en een milieueffectrapportage-procedure (mer-procedure).

Van participatie naar onderzoek

In de raadsvergadering van 7 januari 2025 heeft de gemeenteraad besloten dat het gesprek met inwoners over het concept-ROP kon worden gestart. In de periode april tot en met september 2025 heeft de gemeente vervolgens een uitgebreid participatietraject doorlopen. In totaal zijn circa twintig bijeenkomsten georganiseerd in Drachten en in alle dorpen van de gemeente. Deze bijeenkomsten waren erop gericht om inwoners en belanghebbenden te informeren over het concept-ROP en om vragen, wensen en bedenkingen te inventariseren. Daarnaast zijn diverse schriftelijke reacties ontvangen van (groepen) inwoners en is het concept-ROP besproken met stakeholders zoals buurgemeenten, provincie Fryslân, netbeheerders en waterschappen.

De uitkomsten van dit participatietraject zijn in oktober 2025 gebundeld in een reactienota participatie. In deze nota heeft de gemeente aangegeven welke voornaamste wensen en bedenkingen zijn gehoord en hoe deze worden meegenomen in het vervolgproces. Een belangrijk onderdeel daarvan is de mer-procedure, waarin de omgevingseffecten van verschillende alternatieven voor de invulling van de woon-, werk- en energieopgaven worden onderzocht. Door de mer-procedure te starten ná de participatiebijeenkomsten was er gelegenheid om de alternatieven aan te scherpen op basis van voorkeuren van inwoners in het onderzoek mee te nemen.

De NRD en het raadsvoorstel

Op 29 oktober 2025 is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gepubliceerd en ter inzage gelegd. De NRD beschrijft welke alternatieven en beoordelingsaspecten in het Omgevingseffectrapport (OER) onderzocht gaan worden ('reikwijdte'), en op welke manier en met welke diepgang de effecten onderzocht worden ('detailniveau'). De NRD vormt daarmee het plan van aanpak voor het milieuonderzoek. Gelet op de aard van het ROP heeft de gemeente ervoor gekozen het onderzoek uit te breiden met een breed welvaartsperspectief. Naast milieuaspecten wordt daarom ook gekeken naar het effect van het ROP op aspecten zoals sociale veiligheid, gezonde leefomgeving en sociale cohesie. Daarom spreken we niet van een milieueffectrapport (MER), maar een OmgevingsEffectRapport (OER). Het OER geeft inzicht in de mogelijke effecten op de omgeving en inwoners in brede zin.

De NRD is ook gedeeld met de gemeenteraad gevraagd en op de raadsvergadering van 2 december 2025 is de raad gevraagd geen wensen en bedenkingen uit te spreken bij de inrichting van het vervolgproces waar het OER/MER onderdeel van is. Door de raad zijn geen wensen en bedenkingen ingebracht waarmee de gemeente verder kon werken aan een definitief ROP dat vastgesteld kan worden als Omgevingsprogramma.

Het advies van de Commissie mer en ingekomen zienswijze

Gedurende de terinzageleggingsperiode (29 oktober 2025 tot en met 9 december 2025) heeft iedereen de mogelijkheid gehad om te reageren op de NRD door het indienen van een zienswijze. In deze periode heeft de gemeente één zienswijze ontvangen vanuit de samenwerkende dorpen Samenwerkende Dorpen Smallingerland: Opeinde, Rottevalle, Oudega, Drachtstercompagnie, De Veenhoop, Boornbergum – Korteheemmen en Nijega.

Daarnaast heeft de gemeente de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen OER. Het vragen van advies aan de Commissie mer is niet verplicht, maar het college van burgemeester en wethouders achtte dit wel wenselijk met het oog op het doorlopen van een zorgvuldig proces. Op 21 januari 2026 heeft de Commissie haar advies uitgebracht.

Zowel de zienswijze als het advies van de Commissie mer zijn als losse bijlagen aan deze reactienota toegevoegd.

Inhoud van deze reactienota

In deze nota reageert het bevoegd gezag (het college van burgemeester en wethouders van Smallingerland) op het advies van de Commissie mer en de ingediende zienswijze. De zienswijze en adviezen van de Commissie worden door de gemeente gewogen en beoordeeld. In hoofdstuk 2 is een reactie op genomen op de zienswijze van de Samenwerkende Dorpen Smallingerland. In hoofdstuk 3 wordt ingaan welke implicaties het advies van de Commissie mer heeft voor de NRD en het nog op te stellen OER.

2. Reactie op de zienswijze van de Samenwerkende Dorpen Smallerland

2.1 Inleiding

Gedurende de terinzageleggingsperiode hebben de samenwerkende Dorpen Smallerland, te weten Opeinde, Rottevalle, Oudega, Drachtstercompagnie, De Veenhoop, Nijega en Boornbergum-Kortehemmen, een zienswijze ingediend. De indieners richten zich daarbij met name op de wijze van participatie binnen de mer-procedure en het ROP, de gelijkwaardige betrokkenheid van alle dorpen en een aantal dorpspecifieke aandachtspunten. De zienswijze is opgebouwd rond drie inhoudelijke onderdelen, die hieronder afzonderlijk worden samengevat en beantwoord. De zienswijze richt zich op drie samenhangende onderwerpen: (1) de invulling van participatie binnen de mer-procedure, (2) de participatie van alle dorpen binnen het concept ROP en (3) enkele aanvullende, dorpspecifieke aandachtspunten. Deze drie onderdelen worden hieronder afzonderlijk samengevat en beantwoord.

2.2 Reactie invulling van de participatie binnen de mer-procedure

Zienswijze samenwerkende Dorpen Smallerland:

De indieners geven aan dat de uitwerking van participatie in de mer-procedure in de NRD onvoldoende concreet is. Met name is onduidelijk welke bijeenkomsten worden georganiseerd, op welke momenten en met welke inhoud. Zij willen niet pas bij de uitkomsten betrokken worden, maar gedurende het gehele onderzoeksproces van het OER/MER. Verzocht wordt om laagdrempelige informatiemomenten over de start, onderzoeksmethode, voortgang en het verdere verloop van het onderzoek.

Daarnaast benadrukken de indieners het belang van actieve betrokkenheid van dorpsbewoners en lokale deskundigheid. Lokale kennis en praktijkervaringen (onder andere over geluid, verkeer en aanwezige flora en fauna) kunnen volgens hen bijdragen aan de kwaliteit van het onderzoek. Tot slot vragen zij om transparantie over het afwegings- en trechteringsproces richting het definitieve programma. Samenvattend verzoeken zij het NRD aan te vullen met een beschrijving van het participatieproces, de participatiemethode, een tijdlijn en het afwegingsmodel.

Reactie bevoegd gezag:

Het college herkent en waardeert de betrokkenheid van de samenwerkende dorpen en begrijpt de aandacht die in de zienswijze wordt gevraagd voor transparantie en participatie in het kader van het OER/MER-onderzoek. De wens om als Dorpsbelangen en als dorpsbewoners goed geïnformeerd te blijven en betrokken te zijn bij de ontwikkeling van het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief (ROP) wordt door het college onderschreven en blijft een belangrijk uitgangspunt in de verdere procesgang.

In de zienswijze wordt specifiek verwezen naar de passage in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) waarin is opgenomen dat “ook over het op te stellen OER bijeenkomsten zullen worden gehouden”. Het College begrijpt dat deze formulering de indruk heeft gewekt dat na vaststelling van de NRD en gedurende de onderzoeksfase afzonderlijke bijeenkomsten over het OER/MER-onderzoek zouden plaatsvinden. Dat is echter niet het geval. Met deze passage wordt

verwezen naar de inloopbijeenkomst die op 12 november 2025 in De Lawei is gehouden, waar inwoners in de gelegenheid zijn gesteld om vragen te stellen over het vervolgproces van het ROP, waaronder het onderzoek naar de omgevingseffecten (OER/MER).

Tijdens de onderzoeksfase zelf worden geen aparte informatiemomenten georganiseerd die specifiek gericht zijn op de inhoud of voortgang van het OER/MER-onderzoek. Dit acht het college niet passend, omdat het OER/MER-onderzoek een afgebakend, onafhankelijk en expertmatig onderzoek betreft naar de milieueffecten van vooraf vastgestelde alternatieven. Dit onderzoek wordt uitgevoerd volgens wettelijke en methodische eisen en is primair bedoeld om objectief inzicht te geven in de effecten van verschillende ontwikkelrichtingen. De ruimte voor participatie ligt daarbij niet in de onderzoeksuitvoering zelf, maar in de keuze van alternatieven en de integrale afweging waarin de onderzoeksresultaten worden betrokken.

Het college benadrukt dat participatie een belangrijke rol heeft gespeeld in de fase voorafgaand aan de NRD. In het tweede en derde kwartaal van 2025 zijn in alle dorpen participatiebijeenkomsten georganiseerd, waarin inwoners en Dorpsbelangen hun wensen, zorgen en aandachtspunten hebben kunnen inbrengen. De uitkomsten van dit participatieproces hebben richting gegeven aan de keuzes die in de NRD zijn vastgelegd, waaronder de reikwijdte van het onderzoek en de alternatieven die in het OER/MER worden onderzocht. Deze opbrengsten vormen daarmee een expliciete input voor zowel het OER/MER-onderzoek als voor de latere integrale afweging richting het ontwerp-ROP.

Het OER/MER-onderzoek richt zich vervolgens op een deskundige, objectieve en onafhankelijke beoordeling van de omgevingseffecten van deze alternatieven. Gezien het wetenschappelijke en methodische karakter van dit onderzoek heeft tussentijdse participatie tijdens de onderzoeksfase geen aanvullende inhoudelijke meerwaarde en kan dit afbreuk doen aan de zorgvuldigheid en onafhankelijkheid ervan. Het college acht het daarom passender om participatie te concentreren op momenten waarop keuzes daadwerkelijk voorliggen, in het bijzonder bij de terinzagelegging van het ontwerp-ROP. In die fase kunnen inwoners en andere belanghebbenden, mede op basis van de onderzoeksresultaten, hun zienswijzen kenbaar maken en worden deze betrokken bij de besluitvorming.

Het college onderschrijft daarbij het belang van transparantie over het afwegings- en trechteringsproces. Bij het opstellen en ter inzage leggen van het ontwerp-ROP zal inzichtelijk worden gemaakt hoe de verschillende belangen en overwegingen zijn gewogen. Daarbij wordt expliciet toegelicht hoe de uitkomsten van de participatietrajecten – zowel in het kader van het ROP als het Masterplan Boornbergum – samen met de resultaten van het OER/MER-onderzoek en de beleidskaders van Rijk en provincie hebben geleid tot het ontwerp-ROP en het daarin opgenomen voorkeursalternatief. In de daaropvolgende fase krijgen inwoners en andere belanghebbenden de gelegenheid hierop te reageren, zodat deze reacties kunnen worden meegewogen in de verdere besluitvorming. Op pagina 23 en 24 van de NRD is dit vervolgproces nader uitgewerkt inclusief verwachte tijdslijnen.

2.3 Participatie alle dorpen in het concept ROP

Zienswijze samenwerkende Dorpen Smallerland:

De samenwerkende dorpen constateren dat voor Boornbergum-Kortehemmen een masterplan wordt uitgewerkt met een uitgebreid participatie- en stakeholdersproces, terwijl dit niet geldt voor andere dorpen. Dit terwijl juist deze andere dorpen in bepaalde varianten mogelijk aanzienlijke ruimtelijke effecten kunnen ondervinden. De indieners achten dit verschil in participatie onwenselijk en zijn van mening dat ook deze dorpen gelijkwaardig betrokken zouden moeten worden, mede omdat in sommige gevallen een grotere woningbouwontwikkeling wordt voorzien dan in het oorspronkelijke ROP was opgenomen.

Reactie bevoegd gezag:

Het college begrijpt dat de samenwerkende dorpen vragen stellen bij het verschil in aanpak tussen Boornbergum-Kortehemmen en andere dorpen en herkent dat dit kan leiden tot de indruk dat niet alle dorpen op gelijke wijze worden betrokken. Het college hecht eraan deze keuze nader toe te lichten.

Met het traject voor het Masterplan Boornbergum wordt nadrukkelijk invulling gegeven aan een behoefte die tijdens de participatiebijeenkomsten door een groot deel van het dorp Boornbergum-Kortehemmen is geuit. Inwoners hebben de gemeente opgeroepen om gezamenlijk met hen en andere belanghebbenden een integraal planproces te starten voor het gehele deelgebied. Een proces waarin ruimte is voor samenhangende afwegingen ten aanzien van onder meer woningbouw, sociale en fysieke infrastructuur, verkeersveiligheid, leefbaarheid en energievoorziening. Om die reden is gekozen voor een verdiepend en participatief ontwerpproces, waarin deze thema's in samenhang kunnen worden uitgewerkt.

Daarnaast speelt mee dat de gemeente in haar strategie voor de ruimtevraag vanuit het thema wonen heeft aangegeven dat Boornbergum wordt beschouwd als eerste uitleglocatie. Ook is het deelgebied Boornbergum in beeld om een deel van de ruimtevraag vanuit het thema energie te accommoderen. Deze combinatie maakt het legitiem en wenselijk om in een vroeg stadium samen met inwoners de mogelijke stedenbouwkundige en ruimtelijke impact van verschillende ontwikkelscenario's te verkennen. Het Masterplan Boornbergum wordt vervolgens betrokken in de integrale, gemeente-brede afweging van de verdeling van de uiteindelijke ruimtevraag die wordt vastgelegd in het ontwerp-ROP.

Verder moet opgemerkt worden dat de alternatieven voor het thema wonen die in het OER/MER worden onderzocht, nadrukkelijk bedoeld zijn om inzicht te krijgen in de omgevingseffecten van verschillende keuzerichtingen. Het is gebruikelijk binnen een OER/MER om de 'hoeken van het speelveld' te verkennen, zodat de effecten van uiteenlopende alternatieven goed in beeld komen. Dit betekent niet dat hiermee vooruitgelopen wordt op definitieve keuzes of dat voor andere dorpen reeds concrete ontwikkelbesluiten worden genomen.

Tot slot wil het college benadrukken dat de uiteindelijke keuzes in het ontwerp-ROP ook aanleiding kunnen geven om in andere dorpen een vergelijkbaar masterplantraject te starten, indien de aard en omvang van de opgave daartoe aanleiding geven.

Op dit moment ziet het college geen aanleiding om in de andere dorpen een afzonderlijk masterplanproces te starten. Wel blijft het uitgangspunt dat belangen van alle dorpen zorgvuldig worden betrokken bij de verdere uitwerking van het ROP en de daaropvolgende besluitvorming.

2.4 Aanvullende opmerkingen van afzonderlijke dorpen

Zienswijze samenwerkende Dorpen Smallingerland:

Enkele dorpen brengen aanvullende, dorpsspecifieke aandachtspunten naar voren. Oudega geeft aan dat circa 190 woningen wordt gezien als een reëel en verantwoord maximum, passend bij schaal, draagkracht en identiteit van het dorp; verdere uitbreiding wordt als moeilijk verenigbaar met leefbaarheid en dorpskarakter beschouwd. Opeinde stelt dat er beperkt ruimte is voor woningbouw in de komende decennia en benadrukt het belang van behoud van dorpskarakter, verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Boornbergum-Kortehemmen vraagt om verduidelijking van de relatie tussen de NRD en het masterplan en om transparantie in de afwegingen waarmee beide trajecten uiteindelijk samenkomen.

Reactie bevoegd gezag:

Het college neemt kennis van de dorpsspecifieke aandachtspunten die door de indieners naar voren zijn gebracht. Deze aandachtspunten worden voor kennisgeving aangenomen en betrokken bij de integrale, gemeente-brede afweging die plaatsvindt bij het opstellen van het ontwerp-ROP. Daarbij merkt het college op dat het ROP een kaderstellend programma is, waarin op hoofdlijnen richting wordt gegeven aan de ruimtelijke ontwikkeling. Nadere uitwerking en detaillering vinden plaats in vervolgfases en op gebieds- of projectniveau.

Ten aanzien van de door Boornbergum-Kortehemmen gevraagde verduidelijking over de relatie tussen de NRD en het Masterplan merkt het college op dat het Masterplan Boornbergum vervroegd en parallel wordt gestart om samen met inwoners beter zicht te krijgen op de stedenbouwkundige implicaties van de verschillende ontwikkelvarianten. Door deze varianten in een integraal en participatief ontwerpproces te verkennen, ontstaat meer inzicht in de ruimtelijke, sociale en functionele gevolgen van mogelijke keuzes. De uitkomsten van dit proces worden, samen met de resultaten van het OER/MER-onderzoek en eerdere participatie, betrokken bij de integrale afweging die leidt tot het ontwerp-ROP. Op deze wijze komen beide trajecten samen in de uiteindelijke besluitvorming.

3. Reactie op het advies van de Commissie mer

Het college heeft kennisgenomen van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen OER/MER voor het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief. Naar aanleiding van dit advies, en mede op basis van het ambtelijk gesprek met de Commissie op 15 januari 2026 waarin het advies is toegelicht, heeft het college bepaald welke aandachtspunten voor de verdere uitwerking van het OER/MER het meest richtinggevend zijn. Deze hebben betrekking op de onderbouwing van de doelstellingen, het scenario Lelylijn, de alternatieven voor wonen, de alternatieven voor energie, de alternatieven voor het bedrijventerrein, de integrale aanpak, alsmede het voorkeursalternatief en specifieke effectthema's. In de onderstaande paragrafen wordt per onderwerp aangegeven hoe het college met deze aandachtspunten omgaat en op welke wijze deze worden betrokken bij het opstellen van het OER/MER.

3.1 Onderbouwing doelstellingen

Advies Commissie mer:

De Commissie adviseert de doelstellingen van het ROP (3.000 woningen, 44 ha bedrijventerrein, energieneutraal 2050) zorgvuldig te onderbouwen. Verzocht wordt aan te geven hoe deze doelen volgen uit eerdere plannen en afspraken, in hoeverre milieueffecten daarbij een rol hebben gespeeld. Daarnaast wordt verzocht de doelen kwalitatief uit te werken (aantal, type woningen, ruimtebehoefte, type bedrijvigheid, opbouw energieopwekking).

Reactie bevoegd gezag:

Het college onderschrijft dit advies. Veel van deze doelstellingen zijn vastgelegd in regionale afspraken (Regionale Woondeal, Programmering bedrijventerreinen Zuidoost-Friesland, RES Fryslân) en in de gemeentelijke Omgevingsvisie. Dit is in het concept-ROP en de NRD echter nog niet uitgebreid toegelicht. Het college begrijpt dat deze context van belang is en zal daarom in het OER/MER de doelstellingen van en de kaders voor het programma nader onderbouwen, inclusief de wijze waarop deze volgen uit eerdere plannen en afspraken en de rol die milieueffecten daarbij hebben gespeeld. Daarnaast zullen de doelstellingen, waar mogelijk, ook kwalitatief nader worden uitgewerkt, conform het advies van de Commissie.

Om de integraliteit te borgen, wordt bovendien middels een beschouwing in het OER/MER in beeld gebracht in hoeverre de ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en energie kunnen botsen met, dan wel versterkend kunnen werken ten opzichte van, de ambities voor landbouw, water, mobiliteit en natuur zoals opgenomen in de Omgevingsvisie. Daarbij ligt de focus op de vraag of met het ROP geen zogenoemde '*no-regret*'-ingrepen worden gedaan op het gebied van wonen, werken en energie, die toekomstige ontwikkelingen op andere thema's onnodig zouden kunnen beperken.

3.2 Scenario Lelylijn

Advies Commissie mer:

De Commissie adviseert een scenario uit te werken voor de komst van de Lelylijn om te voorkomen dat nu onomkeerbare besluiten worden genomen die een toekomstige schaa sprong van Drachten onmogelijk maken. Een gevoeligheidsanalyse is daarvoor volgens de Commissie ontoereikend.

Reactie bevoegd gezag:

Het college onderschrijft het belang van het voorkomen van onomkeerbare besluiten. In het concept-ROP is daarom onder andere expliciet opgenomen dat het gebied ten zuiden van de A7 'op pauze' wordt gezet totdat op rijksniveau een besluit over de Lelylijn is genomen. Bovendien hanteert de gemeente voor dat gebied een drempel van minimaal 4.000 extra woningen voordat een nieuwe woonwijk wordt overwogen.

Het college erkent dat de beschrijving in de NRD over de inhoud van de gevoeligheidsanalyse te summier is. In het ambtelijke gesprek met de Commissie is toegelicht dat de gemeente in eerdere verkenningen (uitgevoerd door externe bureaus) al uitgebreid heeft nagedacht over de consequenties van de komst van de Lelylijn, waaronder de ruimtelijke gevolgen voor het stedelijk gebied, de aansluiting van het station op het centrum, en de integratie van een eventuele nieuwe wijk met de rest van de stad. Deze informatie zal een plek worden gegeven in het OER/MER.

Het college volgt het advies van de commissie: middels een scenario (waarvoor Haskoning de aanduiding 'alternatief' hanteert) zal in het OER/MER in beeld worden gebracht wat de komst van de Lelylijn zou kunnen betekenen. Hierin zal:

- worden voortgebouwd op de reeds beschikbare verkenningen over de Lelylijn en de ruimtelijke consequenties daarvan (stedelijk gebied, stationsaansluiting op centrum, integratie nieuwe wijk);
- op basis van deze informatie beschouwd worden of met het huidige ROP 'no regret'-ingrepen worden gedaan die een toekomstige uitbreiding in de weg staan;
- aangeven worden hoeveel ruimte moet worden opgehouden en welke ontwikkelingen een toekomstige schaa sprong zouden kunnen belemmeren.

Het OER/MER zal verwijzen naar de bestaande verkenningen waarmee de analyse wordt ingekleed. Dit levert de informatie die nodig is om het gebied open te houden voor een toekomstige schaa sprong, zonder nu onomkeerbare besluiten te nemen.

3.3 Alternatieven wonen

Advies Commissie mer:

De Commissie adviseert een alternatief met sterke verdichting in Drachten uit te werken om te onderzoeken of hiermee (een deel van) de woningbehoefte kan worden opgevangen.

Reactie bevoegd gezag:

Het college ziet geen meerwaarde in het uitwerken van een aanvullend alternatief voor wonen. In het ambtelijke gesprek met de Commissie is toegelicht dat tijdens de totstandkoming van het concept-ROP verschillende locatieopties zijn verkend, waaronder transformatieopgaven en verdichtingsmogelijkheden binnen Drachten. Uit deze verkenning bleek dat de potentie voor verdichting binnen de kern Drachten beperkt is en niet kan leiden tot substantieel andere uitkomsten dan de twee reeds uitgewerkte alternatieven (Concentreren en Verspreiden).

In het OER/MER wordt nader gemotiveerd waarom er geen alternatieve locaties of oplossingen mogelijk zijn voor het realiseren van de woningbehoefte. Hierbij wordt alleen uitgegaan van realistische alternatieven.

3.4 Alternatieven energie

Advies Commissie mer:

De Commissie adviseert meerdere alternatieven voor energie uit te werken, met verschillende hoeveelheden en verhoudingen tussen zon en wind. Ook moet de ambitie voor energieneutraliteit worden onderbouwd.

Reactie bevoegd gezag:

Tijdens het ambtelijke gesprek met commissie over het concept advies hebben we uitgelegd dat er sprake is van een misverstand over de reikwijdte van het energieonderzoek. Het college werkt niet met één alternatief, maar onderzoekt alle potentiële locaties waar op basis van de huidige wet- en regelgeving de realisatie van zon en/of wind mogelijk wordt geacht. De gemeente onderscheidt daarin drie ruimtelijke strategieën: (1) zones rond dorpen en stad, (2) zones rond bedrijventerreinen, en (3) energielandschappen.

Windenergie is nadrukkelijk onderdeel van het onderzoek. De drie potentiële energielandschappen waar minimaal vier grote windturbines (tot 240 meter) kunnen worden gerealiseerd, worden alle drie onderzocht. Hoewel het huidige provinciale beleid alleen kleinere turbines toestaat, onderzoekt de gemeente de omgevingseffecten van grote windturbines om de landschappelijke impact te verminderen, klimaatdoelen te halen, en invulling te geven aan het advies van het Rijk voor energielandschappen om grootschalige opwek van zon en wind te combineren.

In het OER/MER zal worden beschreven hoe de zoekgebieden voor wind en zon op basis van de ambities tot stand gekomen zijn. Er zal worden ingegaan op verschillende totale hoeveelheden (van RES-minimum tot gemeentelijke vraag 2050 van 472-722 GWh) en er worden aanbevelingen gegeven voor optimalisaties van de locaties en de zoekgebieden. De ambitie voor energieneutraliteit wordt in het OER/MER onderbouwd met een duidelijke definitie, toelichting op elektriciteit- en warmtevraag, en de relatie met het Klimaatakkoord.

3.5 Alternatieven bedrijventerrein

Advies Commissie mer:

De Commissie adviseert alternatieven uit te werken voor de inrichting van het bedrijventerrein en de omvang en aard nader te onderbouwen.

Reactie bevoegd gezag:

Het college ziet geen meerwaarde in het onderzoeken van locatie-alternatieven. De locatie (Azeven-Noord) en omvang (44 hectare) zijn vastgelegd in regionale programmeringsafspraken (Programmering bedrijventerreinen Zuidoost-Friesland 2022-2035). Het onderzoeken van andere locaties zou deze afspraken ondermijnen. Binnen de gemeente zijn geen andere locaties die dezelfde voordelen bieden qua bereikbaarheid, aansluiting op bestaande infrastructuur en grondposities. De gemeente wenst geen nieuwe uitleglocaties en zet in op herstructurering van bestaande bedrijventerreinen.

In het OER/MER zal de omvang worden onderbouwd op basis van de regionale afspraken en verwachte vraag. Ook zal worden gemotiveerd waarom er geen alternatieve locaties worden onderzocht. Verder wordt ingegaan op de aard en type bedrijvigheid (sectoren, kavels), de globale inrichting (ontsluiting, groenstructuur, combinatie met energie), en de ambities voor herstructurering

van De Haven en andere bestaande terreinen. De samenhang met de woningbouwambitie wordt toegelicht.

3.6 Integrale aanpak

Advies Commissie mer:

De Commissie adviseert thema's als landbouw, waterbeheer, natuur en mobiliteit integraal uit te werken als ontwerpvariabelen, niet alleen als koppelkansen. Ook adviseert de Commissie thematische alternatieven te ontwikkelen (bijvoorbeeld water of natuur als leidend principe).

Reactie bevoegd gezag:

Het college onderschrijft het belang van integraliteit. Bij de totstandkoming van het concept-ROP zijn water, bodem, natuur, landschap en mobiliteit wel degelijk betrokken als afwegingscriteria (uitsluitingscriteria energie, grondwaterstand bij woningbouw, natuurwaarden). De reden dat wonen, werken en energie centraal staan is een uitkomst van deze analyse: deze thema's hebben het grootste ruimtebeslag. Dit betekent niet dat andere thema's niet zijn meegewogen.

Het opnieuw vormgeven vanuit extra thematische invalshoeken zou niet tot substantieel andere locatiekeuzes leiden maar wel tot aanzienlijke extra kosten en een langere doorlooptijd.

In het OER/MER worden de integrale afwegingen en de beleidstheorie hierachter explicieter toegelicht. In een aparte beschouwing wordt in beeld gebracht in hoeverre de ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en energie botsen of juist versterkend werken met de ambities voor landbouw, water, mobiliteit en natuur uit de Omgevingsvisie. De focus ligt op het voorkomen van 'no regret'-ingrepen: keuzes die toekomstige ontwikkelingen op andere thema's onnodig belemmeren. Daarnaast worden de alternatieven beoordeeld aan de hand van een breed scala aan beoordelingsaspecten die relatie hebben met de andere thema's en worden ruimtelijke kansen en risico's in beeld gebracht middels botsproeven.

3.7 Overige adviezen

3.7.1 Voorkeursalternatief

Advies Commissie mer:

De Commissie adviseert een integraal voorkeursalternatief te ontwikkelen waarin keuzes expliciet worden gemaakt.

Reactie bevoegd gezag:

Het college is reeds voornemens een voorkeursalternatief (VKA) op te stellen. Dit VKA wordt vervolgens integraal beoordeeld in het OER/MER. In het OER/MER wordt ingegaan op de gemaakte keuzes, afwegingen, consequenties voor andere thema's, en hoe het VKA doorwerkt in besluitvorming. Ook wordt aandacht besteed aan monitoring en evaluatie.

3.7.2 Specifieke effectthema's

Advies Commissie mer:

De Commissie adviseert de milieugevolgen van een aantal specifieke aspecten in beeld te brengen: duurzame mobiliteit, gezondheidsbevordering (beweging, groen, ontmoeting), klimaatadaptatie (hittestress, droogte), ruimteclaims voor landbouw, natuur en landschap.

Reactie bevoegd gezag:

Het college heeft de specifieke effectthema's uit het advies van de Commissie beoordeeld op relevantie voor het OER/MER. Hittestress en droogte worden toegevoegd aan het beoordelingskader als onderdeel van klimaatadaptatie.

Voor duurzame mobiliteit is gekozen dit aspect niet mee te nemen in het OER/MER. In de huidige referentiesituatie is er weinig duurzame mobiliteit aanwezig in de gemeente. Bovendien formuleert het ROP geen specifiek beleid of maatregelen op het gebied van duurzame mobiliteit. Het opnemen van dit aspect zou daarom geen onderscheidend vermogen hebben tussen de alternatieven.

De overige aspecten (gezondheidsbevordering, natuur en landschap) zijn reeds (indirect) onderdeel van het beoordelingskader. Deze worden in het OER/MER nader uitgewerkt. Ruimteclaims voor landbouw zullen in de botsproeven naar voren komen.